

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SAMTIDEN

VECKOSKRIFT

FÖR

POLITIK OCH LITTERATUR

UTGIFVEN AF

C. F. BERGSTEDT.

N° 20.

Lördagen den 20 Maj

1871.

Statsregleringen.

Den vilda brådskan i riksdagens sista timmar står i en skarp kontrast med den svårighet att komma i ordning som vi i ett föregående nummer försökt att skildra. Icke nog med att kamrarna under hela förra veckan samlades hvarje dag både förr och eftermiddag, samt ofta blefvo sittande till midnatt; utom detta i hög grad ansträngande arbete måste ändå utskottens sammanträda på de sparsamma mellanstunderna. Vi beklaga icke den grundliga pröfning som Första kammaren under nära fyra hela dagar egnade åt fattigvårdsfrågan, och vi kunna väl förstå det kritiska intresse som Andra kammaren samtidigt egnade åt de återstående delarne af försvarsväsendet, men det hade varit bra, om båda delarne af representationen litet tidigare kunnat undångöra både det ena och det andra.

Med samma fart har äfven behandlingen af statsregleringen gått igenom sina sedvanliga stadier. Efter ett kort plenum i tisdags förmiddag, vid hvilket bevillningsutskottets beräkning af tull-, post-, brännvins- och stämpelpappersmedlen genomgicks och godkändes, sammanträdde statsutskottet för att uppgöra förslag till riksstaten, och så väl var allt på förhand uppsatt och ordnad, att betänkandet kunde samma afton af kamrarnes första gången bordläggas. Den vidare behandlingen har på det hela endast varit en formalitet.

I afvaktan på bättre tid att kasta en

något fullständigare återblick öfver riksdagens allmänna skaplyne och verksamhet, skola vi i dag endast fästa oss vid det finansiella resultatet af dess arbete, och det gläder oss att ingen ting inträffat, som svikit den väntan vi i vårt sista nummer uttalade. Utgifterna hafva varit betydligare än vanligt, utan att ändå öfverstiga våra krafter, och ehuru arméorganisationens svåra problem icke blifvit löst, hafva många brister blifvit fyllda i den materiella delen af vårt försvarsväsende, under det de förnämsta idéella och industriella statsbehofven blifvit åtminstone nödortförtigt tillgodosedda.

Om vi till en början jämföra 1871 och 1872 års statsregleringar, så finna vi för den senare en förhöjning af ej mindre än 7,262,839 rdr 85 öre, hvaraf 1,804,100 rdr på de ordinarie och 5,458,739 rdr 85 öre på de extra ordinarie utgifterna. På ordinarie staten är det hufvudsakligen fjerde, sjunde och åttonde hufvudtitlarne som undergått förändringar, de båda senare dock mera skenbart än verkligt, i det telegrafverkets utgiftsstat, 740,000 rdr, blifvit upptagen under den förra och folkskoleafgiften jemte några andra dertill hörande anslag med ett liknande belopp under den senare. På tredje hufvudtitelns expeditions- och expensmedel har en liten summa af 3,200 rdr blifvit inknappad, men på femte hufvudtiteln det jernförelse-

vis betydliga beloppet af 145,700 rdr, hvaremot sjöförsvaret på extra stat fått sig anvisade 920,000 rdr till nya fartyg och groft artilleri. På samma stat har landt-försvaret blifvit tillgodosedt med en förhöjning utöfver det vanliga beloppet af öfver 3,25 millioner rdr för hvarjehanda ändamål, medan till jernvägsbyggnader och andra dermed sammanhängande behof anslagits omkring 1 million mer än under det föregående året. Hela utgiftsstaten visar sig sålunda:

Ordinarie utgifter . . . rdr 40,845,000: —
 Extra ordinarie . . . » 10,624,839: 85,
 eller tillsammans rdr 51,469,839: 85,
 mot föregående statsregl. 44,207,000: —

Till att fylla dessa behof finnas i första rummet ordinarie och extra ordinarie inkomster, tillsammans utgörande 46,225,000 rdr mot 42,680,000 rdr i detta års statsreglering, således utvisande en förhöjning i dessa inkomster af 3,545,000 rdr. Det är naturligtvis tull- och brännvinsmedlen som härtill mest bidragit, i det riksdagen kunnat beräkna den sista titeln jemt en hel million högre än kongl. maj:t i sin proposition om statsverkets tillstånd och behof. Men äfven ordinarie inkomsterna hafva visat en ganska betydlig tillväxt, från 15,330,000 till 16,845,000 rdr, hvilket gör en stegring under ett års tid af icke mindre än 1,515,000 rdr.

För att bestrida dessa utgifter med befutliga inkomster erfordras sålunda en statsfyllnadssumma att utgå från riksgäldskontoret af rdr 5,244,839: 85. Läger man härtill de länemedel, för enskilda jernbanor och andra företag, äfvensom det anslag till jernväg mellan Wexiö och Carlskrona, hvilket staten utbetalar till det bolag som åtager sig att bygga denna bana till samma spårvid med statens jernvägar, eller tillsammans rdr 2,776,666: 67,

så uppkommer en summa af 8,021,506: 52, hvartill riksgäldskontoret måste bereda utvägar.

Som emellertid de nyssnämnda 2,77 millionerna icke ingå i statens hushållning

på annat sätt än såsom en upplåning i eget namn för att åter utlånas till andra, kunna vi lemna denna siffra helt och hållet ur räkningen, och återvända derföre till den förra summan, rdr 5,244,839: 85, såsom utvisande det belopp hvarmed vi hittills funnit status utgifter öfverstiga dess inkomster. Ännu hafva vi likväl icke sett slutet på de förra, ty riksdagen har denna gång, hufvudsakligen på grund deraf att sjerde hufvudtitelns behandling varit fördelad mellan statsutskottet och det särskilda utskottet för försvarsväsendet, anvisat en del anslag, tillsammans utgörande 2,117,994 rdr 76 öre, hvartill kommer kostnaden för riksdagshusets beslutade ombyggnad 55,000 rdr, att utgå direkt från riksgäldskontoret i stället för att upptagas i statsregleringen. Omkring nära hälften af detta belopp tillhör landtförsvaret: för fästningsarbeten vid Carlsborg, Stockholm och Carlskrona tillsammans 602,180 rdr, till ökning af fortifikationstrupper 34,935: 40, samt till infanterigevär och kopparpatroner 242,000 rdr. Dertill kommer den million som intill årets slut skall utgå för anskaffandet af ny rörlig materiel vid statens jernvägar, tredjedelen af köpesumman för dramatiska teatern med 90,000 rdr, ersättning till statskontoret för några förskottsvis bestridda utgifter rdr 22,041: 36, den förlikningssumma hvarmed riksdagen åtagit sig att tillfredsställa den gamla af staden Stettin väckta fordringsanspråket rdr 116,838, samt slutligen halva anslaget till inlösande af den Meinanderska medaljsamlingen. Lägga vi dessa rdr 2,117,994: 76 till det belopp hvarmed de under detta år beslutade statsutgifterna å ordinarie och extraordinarie staterna öfverskrida dem som beslötos förlidet år, eller de ofvan omtalade rdr 7,262,839: 85, så blir summan det öfverskott hvarmed den sista statsregleringen öfverstiger den närmast föregående. Det är emellertid att märka att den större summan i både debet och kredit å ordinarie statsregleringen detta år uppkommit derigenom att telegrafverkets stat samt i kredit dessutom halva skyddsafgiften, som blifvit medelbart anvisad till folkskoleväsendet, ingått i statsregleringen. Frändragas nu dessa poster, så finna vi att våra statsutgifter detta år tillväxt med omkring 8 millioner rdr, hvaraf något öfver hälften för landtförsvaret och nära en mil-

lion för sjöförsvaret. Vi hafva således i år använt 5 millioner mer än vanligt för att betrygga vår sjelfständighet, utom mindre kreditivet, $1\frac{1}{2}$ millon rdr, hvaraf sista återstoden nyligen lyftades, och som i sin helhet blifvit använt för samma ändamål. En folkrepresentation som så handlar kan icke beskyllas för likgiltighet om sina viktiga- ste angelägenheter, äfven om man haft skäl att beklaga den hårdnackethet hvar- med ena hälften af representationen fast- hållit vid en skatteefterskänkning såsom vilkor för åtagandet af den vidsträcktare värnepligt som tidsförhållandena synes göra nödvändig, och till hvars organisation ko- nungen framlagt ett för öfrigt af båda kamrarne hufvudsakligen gilladt förslag.

Vi skola nu visa att samhället icke sak- nar medel att fylla de nya behoven. Vi hafva i det föregående sett att statsregle- ringen för 1872 visar ett öfverskott af in- komster framför den närmast föregående med 3,545,000 rdr, men vi hafva äfven märkt, att deri ingår den skenbara stegring som uppkommer derigenom att telegrafver- kets stat blifvit upptagen i statsreglerin- gen. Efter fråndragandet deraf återstår omkring 2,8 millioner, med hvilka vi på denna räkning tillväxt i förmåga att bära ökade statsutgifter.

Våra offentliga omkostnader äro emeller- tid icke uttömda med statsregleringen eller det bokslut som tillhör statskontoret, i för- ening med de anslag hvilka tillfälligtvis kunna anvisas att för statsverkets räkning utgå direkt från riksgäldskontoret, och hvilka anslag i år, såsom vi sett, uppgå till nära 2,118,000 rdr. Riksgäldskontoret har äfven ständiga utgifter, nemligen det fixa anslaget till h. m. konungen, rdr 300,000, som är annuiteten för den af konungahusets grundläggare betalda ut- ländska statsskulden, äfvensom annuiteten för våra jernvägslån, utgörande för 1872 rdr 6,221,571: 67, eller tillsammans något öfver $6\frac{1}{2}$ millioner rdr, äfvensom riksdags- och revisionskostnaderna med omkring en half million. Lägges nu denna summa till statsregleringens 51,47 och de för landt- försvaret och andra ändamål å riksgälds- kontoret anvisade 2,118 millioner, så upp- gå våra i år beslutade statsutgifter till till omkring 60 millioner.

Till att bestrida dessa utgifter har, så- som bekant är, riksgäldskontoret att an-

vända bevillningen och bankovinsten, men genom denna penningeanstalt gå, på både debet- och kreditsidan, en massa andra po- ster såsom balanser, dels behållningar, dels brister, hvilka ofta nog göra den verk- liga affärsställningen ganska svår att öf- verskåda i ett sammanhang, men som dock på det hela någorlunda motväga hvar- andra.

Om vi nu jemföra riksgäldskontorets för 1872 beräknade inkomstsumma, finnes den med något öfver 4 millioner rdr öfverstiga det föregående finansårets, och om vi der- till lägga de ofvannämnda 2,8 millioner- nas öfverskott af statsregleringen, få vi något öfver 7 millioner till att fylla ett be- hof af 8. Det fattas således omkring 1 million, eller nogare räknadt, 900,000 rdr, hvilka riksdagen beslutit att fylla genom en till 50 proc. beräknad förhöjning i be- villningen efter 2:dra artikeln. På detta sätt äro vi ju klara med budgeten för året. Vi hafva kunnat fylla 8 millioners ökade behof, utan att draga vexlar på framtiden, men ändå ganska väsentligt förbättra vår affärsställning, såsom vi skola söka att visa i det följande. Om vi icke med ett ord vidrört det lån af rdr 9,700,000 som riksdagen beslutit upplägga, så är det derföre att detta lån, utom cirka 2 millioner, hvilka äro en omsättning af äldre skuld, endast afser de nya jernvägs- anläggningar som blifvit för statens räk- ning beslutade, samt de förskott som äro regeringen anvisade till understödjande af enskilda, och följaktligen sålunda repre- sentera en motsvarande kapitaltillökning.

Vi hafva i den föregående redogörelsen tillåtit oss ett omslut af riksgäldskontorets räkenskaper, egentligen för att visa fram- stegen i finansiell utveckling från det näst föregående året, samt för att bortreducera hvad som förekommer både på debet- och kreditsidan och följaktligen är egnadt att missleda omdömet i afseende på statsut- gifternas verkliga storlek. Vi skola nu kontrollera denna metod med den som statsutskottet använder i sitt s. k. finans- betänkande. Vi återvända då till den förnt omtalade skilnaden mellan inkomster och utgifter för statsregleringen, som utvisade en brist af rdr 5,244,839: 85, och om vi dertill läg- ga de till låneunder-

Transport 5,244,839: 85.
 stöd för jernvägar och
 andrakommunikationer,
 sjösänkningar o. s. v. af-
 sedda rdr 2,776,666: 67,
 erhålla vi åter den kända
 statsbristsumman . . . rdr 8,021,506: 52.

Uti den förslagsberäkning öfver riks-
 gäldskontorets inkomster som åtföljer
 finansbetänkandet, äro kontorets utgifter
 beräknade att tillsammans utgöra intill
 detta års slut rdr 13,386,541: 83,
 och under loppet af
 1872 rdr 18,287,469: 74,
 eller tillsammans » 31,674,011: 57.

Till att bestrida dessa *utgifter*, hvilka,
 såsom vi ofvan erinrat, innefatta så väl
 de på riksgäldskontoret direkt anvisade
 annuiteterna för statsskulden, och derjemte
 en massa af poster, hvilka i sig sjelf äro
 löpande skulder, såsom statsbristsummor,
 förfallna andelar af föregående temporära
 statslån, kreditivåterstoder, underfall i be-
 räknade statsinkomster, förvaltningsutgif-
 ter o. s. v., finnas påräkneliga *inkomster*,
 hvari ingå, utom de egentliga inkomsttit-
 larna, bevillning, skogsplanteringskassans
 behållningar, bankovinst, tidnings- och
 koristämpel m. m., levererade öfverskott
 af statsmedel, kassabehållningar i en eller
 annan form, äfvensom beslutad ytterligare
 försäljning af obligationer tillhörande 1870
 års jernvägslån, till ett samfaldt belopp
 för båda åren af . . . rdr 17,874,011: 57,
 så att bristen att fylla
 till 1872 års slut skulle
 blifva rdr 13,800,000: —.

Om vi nu erinra oss att i förenämnda
 utgifter ligger allt hvad som blifvit an-
 visadt för jernvägarne, och vidare till
 fyllande af bristen beräkna det statslån
 riksdagen beslutit upptaga å rdr 9,700,000,
 samt följaktligen fråudraga detta belopp från
 de 13,8 millionerna, så återfinna vi ännu
 en gång det belopp af 4,100,000 hvilket
 skall fyllas genom bevillning, för hvilket
 ändamål riksdagen beslutit att höja bevill-
 ningen efter andra artikeln med 50 procent,
 hvilken förhöjning anses komma att utom
 den vanliga skatten å de samtliga artik-
 larna, rdr 2,600,000, utgöra omkring rdr
 900,000 och följaktligen jemte den nu
 mera i bevillningen inberäknade skydds-

afgiften, utgörande omkring rdr 600,000,
 inbringa de 4,1 millionerna som fattas.

Om vi, efter denna öfersigt af den vid
 innevarande års riksdag beslutade regle-
 ringen af statsfinanserna, kasta en blick på
 revisionsberättelsen för 1870, finna vi der-
 af, att Riksgäldskontoret vid 1869 års slut
 hade en tillgångarne öfverskjutande skuld
 af rdr 82,310,742: 95. Då emellertid på
 jernvägsbyggnader samfaldt för statens och
 enskilda bolags räkning blifvit från 1855
 till Oktober 1870 af statsmedel använda
 sammanlagdt rdr 112,324,758: 52.
 men hos de enskilda jern-
 vägsbolagen var en
 vid 1869 års slut åter-
 stående fordran af rdr 14,329,347: 55.

så visar skilnaden . . . rdr 97,995,410: 97,
 det kapitalbelopp som intill den tiden blif-
 vit nedlagdt i statens jernvägar, och draga
 vi derifrån den nyssnämnda vid 1869 års
 slut kvarstående skulden, erhålla vi ett be-
 lopp af något öfver 15½ millioner, hvar-
 med svenska staten sedan jernvägsbygna-
 dernas början då förökad sin kapitalförmö-
 genhet. Vi kunna antaga att vi med vår
 närvarande hushållning årligen kapitalisera
 något öfver en million, men då amorter-
 ringsprocenten å de äldre länen tilltager
 i en starkt stigande skala, skall det snart
 inträffa, att vår offentliga förmögenhet årl-
 igen tillväxer med en vida större siffra,
 endast vi taga oss till vara att icke efter
 andra staters exempel anvisa på framtiden
 andra omkostnader än dem vi göra för
 rent produktiva ändamål. Det måste vara
 de i dag till sina hem återvändande folk-
 representanterna en icke ringa tillfreds-
 ställelse, att, trots de stora uppoffringar de
 beredvilligt underkastat sig för fädernes-
 landets försvar och andra allmännyttiga
 ändamål, icke hafva beträdd länebanan för
 att fylla de löpande utgifterna, och kongl.
 maj:ts regering skall säkert erkänna det
 såsom en lycka, att den af kongl. maj:t
 vid riksdagens öppnande föreslagna läne-
 utvägen icke behöft af riksdagen användas.
 Verkningsarne af de båda sistförflutna goda
 åren hafva otvifvelaktigt en betydande an-
 del i detta tillfredsställande resultat, och
 vi kunna icke alltid räkna på så gyn-
 samma omständigheter. Men om vi troget
 framhärda vid de grundsatser hvilka riks-
 dagen hittills följt, samt bemöda oss om
 sträng ordning och en förnuftig sparsam-

het i den allmänna hushållningen, på samma gång vi beredvilligt anvisa de medel som oundgängligt fordras att befästa vår politiska sjelfständighet och utveckla våra industriella krafter, skola vi utan allt för stora svårigheter kunna möta äfven ett

sämre år, och vårt fredliga arbete skall mer och mer i den öfriga världen omgifva det svenska namnet med den aktning och det anseende för redbarhet, som äro ett icke oväsentligt tillägg till våra materiella försvarskrafter.

Affidne riksdagsmän.

H. Vult von Steyern. J. A. Hazelius.

Bland en så stor församling af män, hvilka nästan alla uppnått lifvets middagshöjd, och af hvilka många lemnat denna gräns flere tiotal bakom sig, är det icke öfverraskande att döden hvarje år skördar något offer. Så har äfven skett i år. Hvardera kammaren har förlorat en högt värderad ledamot, som af saknande kamrater blifvit följd till sitt sista hvilorum.

Först nedlade *Henrik Vult von Steyern*, f. d. premierlöjtnant vid Kongl. Maj:ts Flotta, sedermera bruksegare, sitt mandat såsom ombud i Andra kammaren för Riksinge samt Hällestads och Tjellmo härader af Östergötlands län. Han bar detta uppdrag endast kort tid, från början af förlidet år, och under nu slutade riksdag hindrades han af långvarig sjukdom att intaga sin plats. Hans verksamhet under den nya representationen, för hvars genomförande han på det lifligaste intresserade sig, blef icke så omfattande som man af hans klara förstånd, i förening med öfvertygelsens liflighet och en i icke vanlig grad fängslande framställningsförmåga, skulle hafva väntat sig, men hvad protokollen derom förmåla vitnar, huru stadigt han var sina ungdomssträfvan den trogen.

Von Steyern var fordom en af svenska flottans kunnigaste officerare, och ehuru han aldrig kom att mottaga den expeditionschefspats som lärer varit honom tilltänkt under grefve B. von Platens första embetsperiod såsom chef för Sjöförsvarsdepartementet, är det ingen hemlighet att han såsom personlig vän och medhjelpare hade en betydande andel i den ombildning af örlogsväsendet som af grefve von Platen under de första åren af 1850-talet blef genomförd. Då riksdagen nyligen funnit sig böra hos kongl. maj:t begära ett upphäfvande af den anordning af sjöförsvaret som föi omkring fem år till baka vid-

togs under grefve von Platens senare embetsförvaltning, och hvilken väl i grunden icke var något annat än en följdriktig utveckling af den förra, så torde förtjensten af v. Steyerns arbete icke af hans efterlevande uppskattas till sitt fulla värde. Vare det långt ifrån oss att vid detta tillfälle och af denna anledning kasta oss in på området af de gamla och bittra striderna om stora och lilla flottan, eller att söka bortresonera de misstag och öfverilningar som möjligen blifvit begångna; men utan tvifvel var tiden inne för oss att bryta med de gamla traditionerna och icke bortkasta våra tillgångar på upprätthållandet af en linieflootta, som redan för tjugo år sedan hade öfverlevvat sin tid och nu skulle vara en fullständig antiqvit.

I det särskilda utskottet som vid förra riksdagen nedsattes för behandlingen af hr Palanders motion om reorganisation af sjöförsvaret var v. Steyern naturligtvis sjelfskrifven såsom ledamot, och riktningen af de åsikter han der sökte göra gällande framgår af en vid betänkandet fästad reservation, hvari han i synnerhet upptog frågan så väl om riksdagens befogenhet att nu inlåta sig på detta ärende, hvilken han lifligt bestred, som i synnerhet om bibehållandet vid sjöförsvaret af det nuvarande båtsmanshället. Han uttryckte med styrka och värtalighet den åsikten, att ehuru det vore slöseri med personliga krafter och penningar att för ändamålet behålla *hela* båtsmanshället, så motsatte han sig på det bestämdaste förslaget att vid reduktionen af denna styrka endast afse *den närmaste framtidens* behof. Sjöförsvarets delning på två kårer, af hvilka, efter hans uttryck, den ena syntes ämrad att *förstå* kriget, den andra att *föra* det, fann han ändamålsvidrig, och han ville som en värdefull stamtrupp för sjövapnet bevara den del af den

roterade båtsmansstyrka som icke var afsedd att läggas till landtförsvaret. En värfvad trupp i stället för den indelta ville han under inga omständigheter veta af. Största vigten faste han vid en tidsenligt ordnad komplettering af den bristande materielen, hvilken han ansåg genom klok beräkning kunna erhållas tillfredsställande utan allt för betungande utgifter, och han tillägger följande ord, hvilka af våra efterkommande torde befinnas profetiska: »Om vi blott rätt inse och värdera vigten af den kraft vid försvaret som våra skärgårdar erbjuda, och utan lust att härma andra, hvilka icke hafva något härmed jemförligt, endast skapa en materiel som passar för våra behof och förhållanden, så skola vi för ett jemförelsevis lägre pris och — hvad äfven behovet högt kräfver — på en jemförelsevis kort tid kunna uppställa ett icke ringa antal kanoner af den gröfsta hittills på fartyg begagnade kaliber. Detta förhållande, jemte den vådliga brist på materiel hvart vårt sjöförsvaret befinner, synes mig utgöra ett ämne, hvilket vida mer är förtjent af statsmakternas uppmärksamhet samt deras skyndsamma och kraftiga handläggning, än något annat med detta försvaret sammanhängande, hvilket jag och derföre icke kunnat underlåta att antyda, oaktadt den behandlade motionen icke dertill lemna omedelbar anledning». I samma syfte yttrade han sig i kammaren.

För öfrigt intresserade sig v. Steyernanska mycket för industriella och ekonomiska frågor, i hvilka han var mycket väl bevandrad. Så väckte han en motion om vissa skatteeftergifter för bergslagen i sin provins, hvilka han lyckades genomdriva, och deltog såsom suppleant i bankoutskottet uti behandlingen af några bankfrågor. Hans plats, ehuru kort tid af honom innehafd, blir ej lätt att fylla. Han hade utom en ovanlig politisk bildning en lång lefnads mångsidiga erfarenhet, och vid sextiofyra år ännu en ynglings varma idealism. Han var en sannfärdig folkets man och liksom särskildt begäfvad till att föra dess talan.

Kort efter honom nedlade *Johan August Hazelius*, generalmajor och chef för Topografiska kåren, de vapen, både fosterlandsförsvarets och tankens, som han med heder burit och med sällsynt skicklighet fört

under mer än ett halft århundrade. Hvad han under denna ovanligt långa bana varit såsom militärisk embetsman, kommunalman och skriftställare, tillkommer oss icke att här teckna, och det är äfven så mycket öfverflödigare, som nästan hela den öfriga periodiska pressen redan meddelat mycket utförliga lefnadsskildringar. Endast hans fyraåriga representantskap i Första kammaren för Westerbottens län skola vi här med några ord vidröra. Hazelius egde i hög grad framställningens förmåga, och ehuru icke jemförligt i koncision, renhet och behag med hans skriftliga yttranden, och icke alltid anlagdt med den begränsning som genom skonsamhet mot åhörarnes tålmod vet att försäkra sig om deras uppmärksamhet, var hans muntliga föredrag både innehållsrikt och formvackert. Han yttrade sig gerna och i många ämnen, från de lokala angelägenheterna för hans komitentskap, hvilka han ansåg sig skyldig att nitiskt befodra, till de stora fosterländska försvarssakerna, som ännu i de sista ögonblicken sysselsatte hans tankar.

Han var ledamot i det särskilda utskott som vid 1869 års riksdag nedsattes att gifva utlåtande öfver regeringens då framlagda proposition angående landtförsvarets ordnande och de inom kamrarna i samma ämne väckta motionerna. En varm vän af den indelta armén, Lestred han med alla krafter förslaget att riksdagen skulle hos kongl. maj:t begära en ny arméorganisation och förnekade på det bestämdaste att det i landet skulle finnas någon allmän mening för indelningsverkets upphäfvande. Med sitt lifliga och bestämda lynne, som alltid gick rakt på saken och aldrig fördjupade sig i principiella undersökningar, sade han rent ut att allt tal om rättsfrågan, d. v. s. knektekontraktens betydelse såsom befriande från den allmänna värneplikten, var ett uppenbart nonsens. Det fosterländska var för honom det första, liksom det högsta. »En kraftig arméorganisation, hvilken får ett väsentligt stöd genom nationalinrättningar, och genom alla samhällsklassers eniga samverkan till sitt upprätthållande, kan således icke antagas möta hinder från egarne af den jord som är det dyrbaraste af hvad vi alla skola försvara. Ty släkten komma och gå öfver dess tegar, men bygden der uråldrig frihet bott och bor, der nöden kämpat och kämpar

par, der freden ännu sprider sina välsignelser, och lag och trefnad hafva hemorts-rätt — den blifver».

Under denna riksdag deltog Hazelius endast föga i kammarens öfverläggningar, och under sista delen deraf fängslades han vid sjuklägret. Den 17 April, då försvarsfrågan behandlades i kammaren, upplästes der, under obeskriflig rörelse, det beundransvärda anförande som den då redan vid kanten af grafven förbidande sjuttiofjärde natten hade fört rest sig från plågeläget för att sjelf, med vanlig tankereda och sin ovanligt klara och flytande handskrift, sätta på papperet. Vi behöfva ej upprepa innehållet af denna sköna politiska svanesång: den lever i allas minne; vi vilja i sammanhang dermed här endast påminna om en omständighet som synes hafva undfallit hans lefnadstecknare. Den förste som hade mod att säga svenska folket midt i ansigtet att det var försvarslöst, det var Hazelius, för sjutton år till baka, då en mera varmhjertad än klartäckt ungdomlig hänförelse arbetade på att kasta oss in i det då pågående kriget mellan Ryssland och vestmakterna. Det braskades då, mera än någonsin eljest, om den verldsberömda svenska tapperheten, som endast behöfde visa sig i Karl XII:s stöflar för att slå världen med häpnad. Det klingade nästan såsom en förolämpning mot svenska namnet att ifrågasätta något annat än en räcka af segrar; men Hazelius försäkrade, i den tidning han då utgaf, allvarligt och i den bindande bevisning, att vi skulle få stryk om vi gäfvu oss i leken, emedan det fattades oss allt, utrustning, öfning och skicklighet. Det var ett bittert tal, och det hänades också tappert af mången som icke visste bättre, men det var ett helosamt tal, som bar frukt sedan. Nu mera

vet hela landet att vi äro försvarslöse, och denna insigt är första steget till att skaffa oss ett försvar.

När man bläddrar i riksdagsprotokollen för dessa fyra år, måste man förvåna sig öfver den massa af olika ämnen som den rastlöse och liflige folkrepresentanten omfattade, från vedåtgången i embetsverken, hvilken han sjelf gjorde sig mödan att kontrollera, till de utländska beskickningarne och den höga politiken i fråga om tadelsvota och ministerkriser. Sjelf föga ömtålig, ville han icke veta af sårad gränslagenhetskänsla hos andra. »Man är icke statsråd för sysslans bekvämligheter — statsmannen och statsråden få icke vara känsliga för nålstyggn: de kunna icke sitta vid Lugnvik invid Fridsjö och med en turturdufva framlefva lyckliga dagar». I afseende på näringarne och tullagstiftningen hyste han de gammalkonservativa åsigtarna, äfvensom i afseende på vissa konstitutionella förhållanden; i andra saker, såsom i fråga om pensionsväsendet, qvinnans rätt att sköta sin enskilda egendom och skollagstiftningen, var han radikal. Det sistnämnda ämnet intresserade honom utomordentligt, och han deltog i ett vid 1868 års riksdag inom Första kammaren för detta ändamål nedsatt tillfälligt utskott. Liflig till kropp och själ, såsom en nyss i världen inträdd tjugufemåring, kände han inga hinder, inga betänkligheter, och ordet *non possumus* stod icke i hans lexikon. Utan att mycket se sig om åt sidorna, störtade han framåt mot målet, såsom en stridshäst vid första trumpetstöt. Svenskhet i sinnelag, i språk, i nationella inrättningar, var städse hans lösen, och fäderneslandets kommande öden voro i det sista ögonblicket föremål för hans tankar.

Litteratur.

Memorials of Protestant Missionaries to China, by A. Wylie. Shanghai 1867.
France, the Jesuits and the Tientsin massacre (i *Westminster Review*, April 1871).

I ett af våra första nummer hade vi anledning att sysselsätta oss med några uppgifter och omdömen om kineserna, framställda i en af våra tidskrifter af en svensk sjöofficer som sjelf besökt denna aflägsna

trakt af världen, och som genom sin friska stil och sina muntra infall hade ett ganska stort inflytande öfver sina läsares inbillningskraft. Vi sökte emellertid visa att hans omdömen icke hade den absoluta giltighet som den dagliga pressen syntes vilja tillskrifva dem, och i synnerhet ansågo vi nödvändigt att protestera mot det obesvärade sätt hvarpå han behandlade ett stort

folk, som, ehuru halfbarbarer i jemförelse med vesterländska kulturen, betyda ej så litet för österns civilisering, äfven som vi icke kunde annat än på det högsta mot-sätta oss användandet af de utvägar denne författare ville tillgripa för att hindra kinesernas utvandring till andra delar af jorden, der han befarade att de genom sin ihärdighet i arbetet och genom sina måttliga lefnadsvanor skulle nedtrycka arbetsprisen, samt genom sin fruktbarhet efter hand undantränga de öfriga inbyggarna.

Under förlidet års sommar passerade i Kina beklagansvärda händelser, om hvilka äfven de svenska tidningarne, i fall vi ej allt för mycket missminna oss, hade åtskilligt att berätta, men som i Orienten och de europeiska länder, Frankrike och Storbritanien, hvilka der hafva stora intressen att bevaka, i en ytterlig grad upprörde det allmänna medvetandet. Saken skulle hafva väckt långt större uppmärksamhet, om icke samtidigt utbrutit det förfärliga kriget mellan Tyskland och Frankrike som under sista hälften af året höll sinnena i Europa i en så smärtsam spänning. Emellertid hafva nu samtliga aktstyckena i Tientsin-massakern kommit i dagen, och då de kasta ett ganska fullständigt ljus, icke blott öfver tillståndet i Kina samt förhållandet mellan dess regering och de stora vesterländska makterna, utan äfven öfver det sätt hvarpå Frankrikes då varande regering ansåg sig berättigad att gå till väga i denna aflägsna del af verlden, hafva vi trots att en kort framställning af händelserna icke skulle vara alldeles ovärdig våra läsares uppmärksamhet och deltagande.

Det är väl bekant, att ehuru Frankrike på ett i ögonen fallande sätt bevisat sin fullkomliga oförmåga att kolonisera, har dess regering i alla tider ådagalagt en utomordentlig åtrå att blanda sig i de utomeuropeiska ländernas angelägenheter, dels för att motverka Englands stigande inflytelse i sådana länder, dels för att sprida franska namnets glans och *prestige* till alla delar af verlden. I Kina var det förnämligast andliga medel som dertill användes; man ville genom kinesernas omvändelse till den katolska kristendomen skaffa sig politiska inflytelser, och franska regeringen understödde därför med all ifver den jesuitiska missionen. Frankrikes politiska storhet har i alla tider stått i

nära förhållande till lifligheten af dess förbindelser med den romerska hierarkien, och den påfliga suprematien har städe stödt sig på Frankrikes mäktiga arm. På intet ställe i verlden har detta förbund trädt klarare i dagen än i Kina. Den äregiriga romerska kurian frågar föga efter individen, men sträfvar så mycket mer efter att draga de stora hoparne inom området af sin makt. En afsvuren fiende till de moderna idéerna, bryr sig denna kyrka litet om den inre utvecklingen, och begär därför ingen ting af den enskilde, endast han i det yttre lydigt ställer sig under prestadömet's fanor, och antager dess ceremonier och formväsende med afsvärande af dem han ärft från sina egna förfäder.

Det var en tid då den romerska missionen i Kina leddes af en bättre anda, och då jesuiternas beskickningar utöfvade ett välgörande inflytande äfven på den världsliga odlingen. I få länder hafva dessa outtröttliga arbetare gjort den mänskliga bildningen större tjänster än i Kina för två århundraden tillbaka; de införde der vid denna tid astronomiska och matematiska kunskaper, grundlade observatorier, af hvilka ruiner ännu finnas kvar, och lärde till och med kineserna konsten att gjuta kanoner, på samma gång de i omfattande och tillförlitliga verk till vesterlandet öfverförde bekantskapen med detta märkvärdiga folks egendomliga lynne, seder och samhällsförhållanden. Men den kristliga andan urartade snart till världsligt maktbegär, missionärerna sjönko oupphörligt, hemfölla åt ett lumpet vinstbegär och sölade sig i skändliga laster. Under hela sjuttonhundratalet var deras inflytande i ständigt aftagande, och den kinesiska regeringen, som förut såg dem gerna, började förfölja och utvisa dem, till dess Frankrike och England i förening genom fördraget i Tientsin ånyo lyckades bereda skydd och frihet för kristendomens förkunnare. Sedan den tiden har den protestantiska missionen trädt i förgrunden, medan den katolska endast utmärkt sig genom sitt maktbegär, sitt oerhörda öfvermod och sitt samvetslösa sträfvannde att under franskt skydd, och den franska protektionens utsträckande till de inhemska omvände, bereda de kinesiska myndigheterna oupphörliga svårigheter.

Under den tid som omedelbart föregick morden i Tientsin uppgifves att icke min-

dre än 10,000 kineser blifvit af distriktets missionärer anteknade såsom nyomvända. Den prosaiske, fantasilöse och beräknande mongolen tar icke ett sådant steg för intet. Han vinner i många fall direkt understöd i penningar för sig och sin familj, ty det katolska omvändelsenitet i dessa trakter är underhjelp af en mycket god kassa; men i alla fall vinner han något ännu väsentligare i det skydd han har att af den främmande regeringen påräkna mot sina egna mandariner. Infödingen har en hög tanke om den franske biskopens makt, hvilken anses såsom en mandarin af högsta rang och såsom omedelbart politisk ombud för den vesterländske kejsaren, och de lokala myndigheterna å sin sida äro utomordentligt rädda för att komma i någon kollision med de kristna presterna. Huru en romersk prelat anser sig själf, och huru dessa män, som svurit fattigdom och ödmjukhet, uppträda inför hedningarna, hafva vi redan kunnat se af lazaristen Huc's välbekanta resa i Kina. Följande stycke ur en engelsk tidning, *Pall Mall Gazette*, i anledning af apostoliska vikariens i Keichow, monseigneur Faurie's berättelse till styrelsen för Protagandasamfundet i Rom, ger en ännu tydligare föreställning om den glaus och de anspråk hvarmed den romerskt-katolska hierarkien uppträder i Asien.

»Om de katolska proselyterna lida förföljelse i Kina, är det förmodligen därför att deras biskopar och prester vilja till vålla sig rättigheter, på hvilka de icke hafva något anspråk, och sålunda framkalla en beständig rivalitet mellan sig själfva och mandarinerne, hvilka retas till våldsamma åtgärder för att visa folket att makten, om också icke rätten, åtminstone ännu är i deras händer. Men huru uppför sig då monseigneur Faurie? Efter sin egen beskrifning utöfvar han rätt öfver lif och död, fängelse och frihet, krig och fred. Han berättar huru han reste från ort till ort med samma ceremonier som tillkomma en vicekung, och åtföljd af en svit som kunde passa för en segrande general. På en visitationsresa genom sitt stift beskrifver han sin ankomst till en guvernementsstad på följande sätt: »Utom tre leder af röda parasoller, och förtrafven och kanonsaluterna, företräddes min palaukin af en eskort utaf tre barn, som voro klädda i grönt och

rött och buro guld kronor, i hvilka en mängd ädelstenar voro infattade. Här gaf jag åter min ankomst till känna genom att återskänka friheten åt en mängd fångar, hvilka blifvit tagna i förvar för brott mot vår heliga religion». På ett annat ställe berättar biskopen att alla de lokala embetsmyndigheternas utmärkelseecken planterades framför huset der han bodde, och vaktombytena signalerades med kaxonskott. Hvarje gång han gick ut eller in, helsades han med en trefaldig artillerisalva, och äfven inom hus var ceremoniet icke mindre. Han äter alltid allena: de förnämsta embetsmännen på stället stå i högtidsdrägt omkring bordet för att betjena honom, och längst bort vid dörren uppföres taffelmusik af ortens mest utmärkta tonkonstnärer. Först när haus eminens spisar, omdukas bordet för landets chefer, biskopens betjening och musikanterna». Af sådana detaljer är hela berättelsen öfverfylld.

De engelska missionärerna erkänna beredvilligt att det protestantiska omvändelsearbetet, som icke hade något politiskt understöd af sina regeringar, dragit mycken nytta af sina katolska embetsbröders öfvermodiga framfart. De romerska prelaterna hafva utfört ett verk som alla de protestantiska missionärerna tillsammans icke skulle hafva kunnat åstadkompa, genom anläggande af den storartade korsprydda katedralen i Peking, hvilken genom både höjd och belägenhet beherrsakar kejsarens palats och trädgårdar. Genom att sålunda våldföra infödingarnes känslor och trotsa äfven hvad främlingar kunna anse passande och tillständigt, mätta de franska myndigheterna sin hunger efter politisk *prestige*, och den romerska kurians emissarier tillfredsställa sin samvetslösa äregirighet att lägga hela världen under sitt värde. Uti andra ändan af det kinesiska riket, i Kanton, hafva de tagit själfva generalguvernörens embetspalats i besittning och äfven der anlagt en kyrka. Till och med i Shanghai, midt ibland massan af främmande beskickningar, hafva det franska konsulatets embetsmän tillskansat sig vissa lägenheter som tillhöra den nordamerikanska missionen, och behållit dem under åtta års oupphörlig protest från amerikanska generalkonsulus sida, hvilken först genom hotet att inberätta saken för regeringen i Washington

nyligen lyckats att insätta sina landsmän i deras lagliga rättigheter. Franska konsulatet i Tientsin och den förr der befintliga romersk-katolska domkyrkan voro bygda på en mark som fransmännen tillagnat sig utan all ersättning åt dess rättmätige egare.

Hvad som gör Frankrikes stolta uppförande ännu mer i ögonen fallande, är den ringa del detta land tager i handeln på Kina, hvilken på Storbritanien ensamt belöper sig till 86 procent, och för hela den europeiska kontinenten, Hamburg inbegripet, endast utgör 3 procent. Det oaktadt, och således utan några materiella intressen att bevaka, har Frankrike uppehållit en talrik ambassad med en stor sjöstyrka till sitt understöd, och när alla de öfriga europeiska och amerikanska makterna i Shanghai gemensamt underhålla ett enda självstyrande municipalitet, har franska regeringen der ett etablissement alldeles för egen räkning, för intet annat ändamål än att upprätthålla franska namnets ära och med våldsamma medel utbreda en religion som, utom dessa föga kristliga utvägar, icke skulle vinna någon utbredelse.

Bland diplomatiska handlingar för hvilka *Westminster Review* jemnar redogörelse, finna vi en not från Burlingame till Seward, Förenata Staternas utrikesminister, af den 12 December 1866, med deri inneslutna, högst betecknande utdrag ur en skriftväxling mellan Frankrikes chargé d'affaires i Peking M. de Bellouet och prins Kung, chefen för det kinesiska utrikeskabinetet. På den lilla halfön Korea, som fordom var en provins och nu mera är ett slags lydland under det kinesiska väldet, hade om våren 1866 två franska biskopar, nio missionärer, sju koreanska prester och en stor mängd infödde kristne af alla åldrar och kön blifvit mördade på dervarande regentens befallning. Franska ministern förklarade i anledning af denna ohyttliga våldsbrott, att som kejsaren af Kina förklarar sig icke ega någon makt eller inflytande öfver Korea, ämnade han skicka dit en eskader med trupper, afsätta konungen och förfoga öfver landet efter franska regeringens godfinnande. Prins Kung svarar derpå i en depesch, full af undfallenhet och hällen i en ton som skulle göra heder åt hvilket europeiskt kabinett som helst, att franska regeringen enligt föredraget i Tientsin der-

till är i sin goda rätt, men hemstälde, om det ej vore lämpligt att först från fransk sida anställa några undersökningar om orsakerna till blodbadet, genom hvilka det måhända skulle visa sig, att krig och manspillan å båda sidor skulle kunna undvikas. Härtill genmälde åter M. de Bellouet, att han ämnade till lifvet straffa ministrarne som gifvit befallning till blodbadet och mandarinerna som utfört det, samt fördela deras egendom bland offrens efterlevande. Han slutar med en i hög grad förolämpande antydning, att den tilltänkta expeditionen kunde blifva af mycken betydelse för sjelfva kinesiska regeringen, hvars svaghet i förhållande till provinsstyrelserna är notorisk, samt att företaget mot Korea kanske kunde afvända en militärisk intervention i Kina, hvilken ers kejserliga höghets personliga bemödanden icke lära förmå att förekomma. Expeditionen misslyckades fullkomligt, och M. de Bellouet blef icke långt derefter återkallad från sin beskickning.

Vi komma nu till hufvudhändelserna. Vi vilja då blott i förväg anmärka, att ehuru kinesen i grund är en fantasilös varelse, upptagen af världsliga förvärf och föga tillgänglig för rörelser på det andliga området, så är han till ytterlighet vidskeplig, ser öfvernaturliga inflytelser rundt omkring sig i det dagliga lifvet, känner en oupphörlig rysning för dessa dunkla makter, som han menar endast kunna vilja honom illa, och saknar helt och hållet det moraliska mod som sätter menniskor i stånd att i tider af oro se och dömma för sig sjelfva. Utan titubulationer ty det officiella Pekingsbladet cirkulerar endast bland mandarinerna, kunna de vildaste historier sättas i omlopp utan fara att motsägas. Den katolska hierarkien, med dess mystiska bruk och dess för kinesens realism ofattliga ändamål, hade olyckligtvis sedan många år till baka varit af folket betraktad med misstro och fruktan. De kunde ej begripa hvarföre fransmännen, som i Kina icke hade några handelsintressen att bevaka, kostade så mycken tid och penning på beskickningen i Kina, eller hvarför barmhertighetssystrarne skall göra sig så mycket besvär med vården och uppföstran af en sådan mängd fattiga och föräldralösa barn, hvilken tillväxt i antal med Kinas tät befolkning icke ansågs

såsom någon utomordentlig lycka för samhället. Till den gängse tron på trolldom knyter sig den föreställningen att hvarje särskild del af människokroppen har en medicinsk betydelse för andra människor, och naturligt nog uppstod då den miss tanken att de kristne drogo till sig barn för att döda dem och af deras kroppar tillreda läkemedel. Barmhertighetsysterarne i Tientsin, den stora och folkrika handelsstaden vid Peihos utlopp, som är Peking's hamnplats, hade ett barnhospital, der dödligheten under våren 1870 tillfälligtvis var utomordentlig stor. När kineserna dagligen sågo två eller tre kistor derifrån bortbäras, trodde de att systrarne för magiska och medicinska ändamål stymptu liken eller uttagit deras ögon, och det hände att kistor uppgräffdes, på det att folket skulle kunna öfvertyga sig om förhållandet, ehuru såsom vanligt undersökningen väl bidrog att stärka fördomen men sällan eller aldrig att uppenbara sanningen. Vi behöfva icke säga att mandarinerne med stor benägenhet underblåsa denna folkets misstänksamhet mot de kristne.

I en proklamation i medlet af Juni förlidet år förklarade guvernören i Tientsin, *Chang*, att två infödda kristne blifvit gripna på bar gerning och afrottade, emedan de genom trolldom och drycker lockat till sig barn i ändamål att af deras ögon, hjerna och hjertan tillreda läkemedel, samt att polisen fått order att i alla delar af staden spana efter barntjufvar, hvarom allmänheten skulle underrättas. På detta sätt upprördes sinnesstämningen, och folket bragtes att sammanblanda de kristne med de omtalade förbrytarne. De lokala myndigheterna gjorde det ena besöket efter det andra i franska konsulatet, domkyrkan och de barmhertiga systrarnes hospital, för att öfvertyga sig om grundlösheten af misstankarne. En inföding häktade en barntjuf, som uppgaf sig vara anställd vid domkyrkan, hvilket än mer uppretade sinnesstämningen. De protestantiska missionärerna förmädde engelska konsulu att flere gånger skriftligt vända sig till handels-superintendenten öfver de tre norra hamnarne, *Chung How*, samt fäste denne höge embetsmans uppmärksamhet på sinnesstämningen hos folket och de faror som deraf kunde uppstå för de europeiska kristne.

Det är ej rätt klart huru *Chung How* behandlade dessa meddelanden, ehuru de främmande ministrarne sedermera togo hans försvar. Å andra sidan syntes franska konsulu *M. Fontanier* hafva betraktat den uppväxande stormen med förvånande ligkiltighet, och då guvernören i Tientsin, *Chi-hien*, gjorde honom ett officielt besök i konsulatet, uppstod en bitter rangtvist dem emellan, som drog bådas uppmärksamhet från nödvändigheten att vidtaga försigtighetsmått.

Om morgonen den 21 Juni var *Chung How* sysselsatt vid arsenalen med sina vanliga embetsförrättningar, medan *Chi-hien* och en annan hög civil embetsman *Chi-fu* besökte kyrkan och missionsanstalterna, för att på sitt vis undersöka förhållandena, medan utanför väntade en upprörd mobb för att erhålla del af de väntade upptäkterna. Under tiden utbyttes meddelanden mellan *Chung How's Yamun* eller embetslokal och franska konsulatet, hvilka ligga alldeles bredvid hvarandra, fätt utanför statsmuren. Nu börjades stenkastning mot konsulatet, som synes hafva blifvit besvarad af dess tjenare, och slutligen blef ställningen så hotande, att *M. Fontanier*, åtföljd af sin kansler *M. Simon* och en annan person *M. Courtris*, under full beväpning utträdde för att begifva sig till *Chung How's Yamun*. Hvad som der föregick har icke blifvit bekant, men det är tydligt att *Fontanier* der måste hafva uppfört sig i hög grad öfvermodigt och våldsamt. På vägen från *Chung How* mötte de *Chi-hien*, hvilken *Fontanier* hejdade och förebrädde, att det var han som gifvit anledning till hela förvirringen, samt uppdrog slutligen en revolver, sigtade på *Chi-hien* och sårade en af hans följeslagare. Då bröt stormen lös; hopen kastade sig under ursinniga rop på *Fontanier* och *Simon* och dödade dem på stället, under det *Courtris* af *Chung How* räddades i hans enskilda boning.

Nu gafs larmsignal med en gong-gong, och de särskilda eldsläckningskårerna skyndade till stället för att börja ett förfärligt arbete, hvars alla gräsligheter vi icke här skola upprepa. En del af hopen stormade franska konsulatet. *M.* och *M:me Thomas*, en ungt par, som dagen förut anländt från Paris och för en dag på resan till Peking voro *Fontanier's* gäster, gjorde båda

ett hjeltemodigt motstånd och sålde sina lif så dyrt som möjligt. En annan mobb inträngde i domkyrkan och mördade pater Chevrier jemte hela presterskapet och den talrika skaran af tjenare, hvarefter den ståtliga bygnaden öfverlemnades åt lågorna. En tredje hop förstörde barnhospitalet, dödade under förskräckliga marter dess sjelfförsakande invånarinnor och stympade på ett upprörande sätt deras lik. Det var ännu en annan fransk familj som blef offer för den uppretade hopen, hvars blodtörst icke stillades förr än den i en af förstäderna påträffat ett nygift ryskt par och på det grymmaste sätt dödat dem jemte en deras landsman. Ett kort derpå utgifvet kejsarligt dekret upplyser emellertid att dessa tre mord hade blifvit begångna af misstag.

»Sådana afgrundsliska rysligheter», säger artikelförfattaren i *Westminster Review*, »som den 20 Juni 1870 begingos af brandkårerna och nidingarne i Tientsin, äro i nyare tider lyckligtvis så sällsynta, att de skola bränmärka platsen der de egderum med oförgänglig vanära, och kvarstå i de internationella tideböckerna såsom en minnesvård öfver den kinesiska folkhopens obeskrifliga grymhet och barbari». Utom Courtris, hvilken, såsom vi sett, fann en vänlig tillflykt hos Chung How, faus i hela Tientsin ingen mer fransman i lifvet: hela det franska etablissementet låg i ruiner. Sedermera mördades, också af misstag, två ryssar, som följde sina förut omtalade vänner, men andra af deras landsmän, som råkade ut för den vilda pöbeln, fingo passera ostörda, så snart de förklarade att de voro ryssar och icke fransmän, mot hvilka ensamma förföljelsen var riktad. Några protestantiska kyrkor blefvo nedrifna under tumultet, men ingen af de öfriga europeerna på stället ofredades, hvilka i stort antal funnos der, både tyskar, italienare, schweizare och engelsmän.

Det är mindre sjelfva massakern och hvad dermed stod i sammanhang än de följande händelserna, och det sätt hvarpå de uppfattades af inhemska och europeiska myndigheter, som är det lärrika för oss, och som föranledt oss att upptaga detta ämne till behandling. Dagen efter blodbadet kom Chung How öfver till de främmande konsulernas etablissement, medförande Courtris i en tillsluten bärstol, för-

klarade att han ansåg pöbelns excesser, hvilka han icke hade någon möjlighet att kontrollera, hafva varit en följd af Fontanier's obetänksamma uppförande, och lofvade att vidtaga alla de åtgärder som stodo i hans makt för att skydda främlingarne till lif och egendom. Att han icke kunnat göra något till att förebygga morderna, synes framgå deraf, att han saknade all administrativ befogenhet på stället. Han var dess utom i folkets ögon förhatlig såsom en man hvilken under en lång följd af år stått i den närmaste beröringen med främlingarne och gjort allt hvad han förmått till att befrämja deras intressen. De infödda embetsmännen sökte derföre kasta skulden på honom för hvad som skett. Emellertid fick han från regeringen befallning att i förening med guvernören i Tientsin anställa undersökningar om orsakerna till våldsamheterna, och befodra de brottslige till straff. Båda auktoriteterna uttalade i sin förklaring till kejsaren den öfvertygelsen, att de kristne voro helt och hållet lötlösa i hvad som skett, att skulden låg hos dem som utspridd ryktena om barnmorderna, hvilka funno ett allt för öppet öra hos befolkningen, och att en exemplarisk bestraffning af ledarne var nödvändig för att upprätthålla stadens lugn och skydda de främmande residenternas säkerhet.

I medlet af Juli anlände franska ministern greve *Rochechouard* till skådeplatsen för gräsligheterna, och kort derefter engelska sändebudet *mr Wade*. Undersökningar anställdes, och offren blefvo högtidligen begrafna i närvaro af de båda ministrarne och deras sviter, de franska och engelska amiralerna, representanter för de katolska missionerna, ett stort antal mandariner och inhemska köpmän, samt nästan alla de främmande residenterna. Den imposanta förrettningen gjordes ännu mer gripande genom de tal som de diplomatiska och andliga embetsmännen höllo vid grafven,

De handlingar som äro för oss tillgängliga visa icke om engelska ministern gjorde några officiella steg hos regeringen i Peking, men så mycket hotfullare uppträdde greve *Rochechouard*. Han icke allenast fordrade att *Chi-fu*, *Chi-hien* och en hög militärperson, som vid tillfället befunns i Tientsin, skulle straffas till lifvet, utan äfven att en mängd infödda kristne, som blifvit fånglade under tiden närmast

före blodbadet, skulle frigifvas, samt att skadeersättning skulle utbetalas af kinesiska regeringen till de mördades familjer, och för att gifva kraft åt dessa yrkanden, gaf han order åt de örlogsfartyg han hade till sitt föfogande, att göra en demonstration, som försatte kabinettet i Peking i den yttersta förskräckelse. Samtidigt aflåto alla de utländska sändebuden en kollektiv förklaring till prins Kung, hvori de uttryckte sin lifligaste afsky öfver hvad som inträffat, och i starka ord lade honom på hjertat att kinesiska regeringen borde straffa de skyldige, för att gifva de vesterländska makterna upprättelse, och vidtaga verksamma anstalter till skydd för deras undersåter. Äfven franska ministern hade undertecknat denna note.

Mycken tvekan och splittring rådde inom utrikeskabinettet, bland hvars medlemmar prins Kung var gifvet fredlig, men hans broder, Sjunde priusen, som har högsta militärkommandot, röstade för väpnadt motstånd. Efter hand kommo till Peking några underrättelser om franska kejsarens nederlag i kriget mot tyskarne samt om hans slutliga fångenskap. Regeringen framställde då sina anbud. Den från franska sidan fordrade skadeersättningen skulle utgå med 150,000 pd st eller det belopp som Rochechouard sjelf uppgifvit, Chi-fu och Chihien skickades i förvisning till gränssarmén vid Amur-floden, för att der undergå straffarbete, sexton mördare afrittades, och tjugofem andra skickades i landsflykt. Slutligen sändes på franska ministerns begäran Chung How såsom sändebud till Paris, för att göra en förklaring på kinesiska regeringens vägnar och tjena till underpant för uppfyllandet af dess åtagna förpligtelser.

Vi känna icke hvad som derefter föreföll, utom att Frankrikes sändebud, sedan uppgörelsen var träffad och Chung How afrest på sin beskickning, ännu en gång förklarade sig deraf obunden och besluten att hänskjuta hela saken till franska regeringens afgörande, hvilket synes hafva hos alla de öfriga främmande sändebuden väckt den lifligaste förtrytelse. Ej heller är det oss bekant hvart hans excellens Chung How tagit vägen, om han lyckades uppnå Bordeaux, om Jules Favre eller Gambetta hade tid att befatta sig med honom, eller om han kanske först kunnat inställa sig hos

hr Thiers och inför denne haft tillfälle att afbördas sig sitt uppdrag. Det är emellertid icke otroligt, att grefve Rochechouard funnit för godt att efter sitt fäderneslands senaste lidanden betydligt nedstämman sin ton, till stor fördel för både kristendomens farmsteg och för lugnets bevarande i den aflägsna östern.

Det torde icke sakna intresse för våra läsare att se huru kejsarliga regeringen uttrycker sig i meddelanden med de europeiska hofven, och vi meddela därför, efter en engelsk öfversättning som uppgifves vara tillförlitlig, Chung How's kreditivbref af följande lydelse:

»Bref från kejsaren af Kina till kejsaren öfver det franska folket.

Kejsaren öfver Tatching-folket frågar efter franska kejsarens befinnande.

All den stund vår höga familjs arfvedel efter himmelens förordnande tillfallit oss, mottogo vi vördnadsfullt det stora arvet från våra förfäder, och vi hafva oafåtligen önskat att fred och god vilje utan afbrott skulle ega rum mellan de i vänskap förbundna nationerna.

Under femte månaden af vårt nionde regeringsår blef folket i Tientsin, till följd deraf att några missdådare bortsnappat barn, upprördt till misstankar och stälde till ett upplopp, hvarföre vi först och sist befalde den tappre och modige grefve Tseng, som har värdighet af storguvernör för tronföljaren och bär en dubbelögad påfogelfjäder etc. etc. (vi förbigå de öfriga titlarne), att han skulle afresa till Tientsin, anställa undersökning och enligt rättvisans kraf handla efter omständigheterna.

Och vi utfärdade befallningar till alla generalguvernörer och tillförordnade guvernörer öfver provinserna, att strängt inskräpa hos de lokala myndigheterna nödvändigheten att efter tidens fordringar vaka öfver den allmänna säkerheten. Derefter insände Tseng-kvo-fan och andra alla de embetsmän som befunnos försumliga i uppfyllandet af sina pligter till straffkommissionen, för att der dömas efter sina gerningar. De brottslige blefvo med stränghet dömda, och efter att förut hafva blifvit beröfvade sin rang sändes följande embetsmän, *Chang-kwa-tsa*, förste borgmästaren i Tientsin, och *Li-kji*, guvernören i provinsen Tientsin, till He-lung-kiang eller Svarta Drakens flod (Amur), för att öfva sifva krafter i fälttjen-

sten, såsom försoning för egna förseelser och såsom ett exempel, till att afskräcka andra från att begå sådana.

Hvad nu deltagarne i upploppet beträffar, så hafva Tseng-kvo-fan och hans embetsbröder från det första till det sista dömt till döden tjugo personer för gröfre medbrottslighet i denna sak, och tjugofem för mindre delaktighet deri till landsflykt för beständigt eller för viss tid. Och de lokala myndigheterna på hvarje ort hafva blifvit ålagda att hvar för sig utfärda proklamationer, med uppmaning till folket under deras domvärjo att sorgfälligt undvika upprepaudet af sådana handlingar, i ändamål att upplifva det hopp att folket i Edert hedervärda land skall åtnjuta fred med oss.

Hvad Tientsin-affären beträffar, så uppstod olyckan bland folket. Vi hafva i många år igenom varit i fred med Edert hedervärda land, och det har icke varit minsta hinder i vägen för full vänskap mellan oss. Derföre hafva vi nu utsett den Yngre vaktaren af tronen, mandarinerna af första rangen, bäraren af den dubbelögda påfågelfjädern och det rödkantade banneret, generalmajoren öfver de kinesiska trupperna, vicepresidenten i krigsdepartementet och kejserliga kommissarien för de norra hamnarna, Chung, att afresa till Edert hedervärda land, i ändamål att på våra vägnar för Eder förklara uppriktigheten af våra känslor, och såsom ett bevis på vår önskan att med Eder upprätthålla fred och

god vilja. Vi känna vårt sändebud Chung såsom en man af skicklighet och erfarenhet, fullt trogen och redlig, fredligt sinnad och förståndig, samt en fulländad lärd i allt som hör till förbindelser mellan folken. Derföre hoppas vi att han skall af Eder mottagas i en anda af fullständigt förtroende, så att varaktig vänskap och fred må bevaras mellan oss, och att vi båda må åtnjuta lugn och lycka. Och detta tro vi äfven vara i öfverensstämmelse med Edert behag och önskan».

Så skriver statschefen i det största rike på jorden till representanten för ett folk som, med endast tiondedelen så stort antal men öfverlägsset i civilisation och framför allt i krigskonst, gjort allt möjligt för att blanda sig i hans angelägenheter och reta hans undersåter till uppror. Regeringen i Kina har samma svaghet som många europeiska regeringar, att hafva förlorat inflytandet öfver sitt folk, men dess afsigters renhet torde icke behöfva betviflas. Skola de europeiska folken förvärfva förtroende i Orienten, måste de gå till väga på ett annat sätt än framemännen hittills gjort i Kina, föregå infödingarne med vackra föredömen af högsinhet, upplysning, välvilja och oförvitliga seder. På sådant sätt främjas både kristendomens och den allmänna odlingens intresse bättre än genom alla romerska missionsanstalter tillsamman, de må aldrig så kraftigt understödjas af kanoner.

Blick på pressen.

Vi hafva äfven denna vecka förgäfvats i de dagliga tidningarne spanat efter en uppsats eller ett omdöme om inhemska angelägenheter. Korrespondenser från Paris redogöra för det som dagligen förekommer, och äfven om diskussionen i engelska parlamentet kan man finna skäligen utförliga underrättelser, men om vår egen riksdag, eller om det som mest intresserar Sveriges folk, träffar man, utom de nu mera knapphändiga referaten från kamrarna, aldrig något som kan fångsla uppmärksamheten. Icke heller för sakförhållanden synas redaktionerna intressera sig. Sedan några dagar tillbaka har ryktet om en urtima riksdag, som skulle sammanträda omkring den 12 Augusti, för att mottaga

och besluta öfver ett nytt modifieradt förslag till arméorganisation, utgjort föremål för många samtal och, såsom det förefallit oss, väckt det lifligaste bekymmer, utan att vi förnummit en enda röst som ansett åtgärden ändamålsenlig. Hade detta rykte, som väl icke gerna kunnat helt och hållet undgå våra ärade samtidas öron, blifvit af dem upptaget till en sansad diskussion, är det icke omöjligt att det kunnat bidraga att konstatera tillvaron af en allmän öfvertygelse om det betänkliga uti att så snart efter det sista strandade försöket, och medan sinnena ännu äro i jäsnings, förnya ett företag som svårligen kan försona stridigheten i åsikter mellan kamrarna, men möjligtvis bringa den till ett

samt och högtidligt skred skaran sin väg fram. På presternas värdiga och välrakade ansigten såg man icke att de äfven kunde strida, men deras långa messskjortor betäckte den fruktade Paraguay-uniformen, och sabeln var endast aflagd för tillfället. Det är farligt folk, dessa prester; de kunde lika väl umgås med svärdet som med tungan, och Lopez kunde hvila temligen trygg så länge han lemnade dem i fred. Han stod alltid på mycket god fot med de andlige och behöfde egentligen mycket litet bekymra sig om sitt folks välfärd, ty därför, både den lekamliga och den andliga, sörjde fäderna med berömlig omsorg.

Så snart de närmade sig floden, såg jag att denna var ganska uppsväld och icke kunde vadas öfver som vanligt. Jag var därför ganska nyfiken att se, huru de skulle bete sig för att komma öfver.

På andra stranden stod en mängd soldater, af hvilka en höll en *lazzo* i handen. Denna svingade han öfver sitt hufvud och kastade honom susande öfver floden, der han greps i flykten, och fyratio händer sträckte honom i stark spänning.

Vattnet brusade med häftig fart, men öfver dess yta höjde sig några stenar, på hvilka en person kunde med mycken försigtighet vandra öfver, när han höll sig vid det spända repet. På båren, der hostian befann sig, reste sig äfven bilden af ett skyddshelgon.

Jag vet icke om det alltid är brukligt att föra ett helgon till de döendes läger, men i detta fall skedde det så, kan hända på derom särskildt framställd anhållan af den sårade. En annan *lazzo* kastades öfver, och bärarne, som på hvar sin sida höllo sig fast vid den sträckta linan, kommo på detta sätt lyckligen öfver till den andra stranden. I samma ordning anlände de till hospitalet.

Efter fem minuters förlopp visade sig åter processionen. I stället för den förra sorgliga musiken spelte de nu en lustig nationaldans, och män och kvinnor, som vid bortgången visat så högtidliga ansigten, dansade nu såsom om de varit alldelens galna, omkring helgonet, hvars stela min icke förändrade sig det ringaste, och som egentligen syntes skåda litet kallt ned på de omgifvande. Måhända hörde den döende ännu de jublande tonerna; kanske tänkte han i sitt sinne, att glädjeljuden

här på jorden förhålla sig till dem der uppe såsom bergkristallen till diamanten.

Abyssinisk korrespondens. Tidningarna hafva nyligen berättat att drottning Victoria mottagit en mängd skänker, jemte ett egenhändigt bref från furst Kassa i Abyssinien. Skrifvelsen var författad på hans mödernespråk, och det fans ingen vid hofvet, utrikesministären, British Museum, eller East India House som kunde läsa den, till dess det slutligen lyckades den tyske språkforskaren Oppert, hvilken för närvarande har anställning såsom andre bibliotekarie på slottet Windsor, att dechiffrera det dyrbara dokumentet. Abyssiniskan skrives med koptiska bokstäfver, ett alfabet som ursprungligen härstammar från det grekiska, men som blifvit fullkomligt oigenkänligt under de förändringar det undergått för att lämpa sig efter det egyptiska språket.

Förklaring på ordet "Gral."

Saint Gral, der heilige Graal, är ett mystiskt ord, som förekommer i de gamla riddarsagorna och anses beteckna Kristi blod. Man har trott att det franska uttrycket skulle vara en förvriddning af *Sang réal* och betyda det kungliga eller gudomliga blodet. I ett af *London philological Society's* senaste möten uppträdde Dr Oppert med den tydningen, att Gral är samma ord som korall. Det betecknar nemligen en röd sten, som eger åtskilliga underbara egenskaper, och ingenting är vanligare i folktron än ädelstenar som ega undergörande egenskaper. Ordet korall skulle deremot stå i förbindelse med det latinska *cor*, hjerta, och *alo*, nära, således betyda hjerstärkande medel, och förmodligen vara liktydigt med *Corral*, de helige Gralriddarnes kapitelsäte.

Innehåll:

	Sid.
Statsregleringen	305.
Aflidne riksdagsmän: H. Vult von Steyern. J. A. Hazelius	309.
Litteratur:	
Memorials of Protestant Missionaries to China, by A. Wylie.	
<i>The Westminster Review</i> , April 1871	311.
Strödda underrättelser:	
En dag hos diktatorn Lopez m. m.	319.